

ERHVERVSJURA

Ny EU-dom understreger virksomheders rettigheder

EU-RET: Svensk og dansk fortolkning af EU's charter om grundlæggende rettigheder er underkendt af EU-Domstolen. En ny dom fastslår, at charteret kan bruges overalt, hvor EU-retten er anvendelig.



HANS SØNDERBY CHRISTENSEN
advokat,
specialiseret i EU-ret

finans@finans.dk



PATRICK GOERGEN
advokat,
specialiseret i EU-ret

finans@finans.dk

EU's charter om grundlæggende rettigheder finder anvendelse på ethvert forhold, hvor borgere og virksomheders EU-rettigheder er berørt. I overensstemmelse med princippet om EU-rettens effektivitet gælder dette, uanset hvor generelle eller præcise disse forpligtelser er.

Rettigheder, som beskytter den enkelte i forhold til staten, forbinder vi normalt med medlemsstaternes grundlove. Men med Lissabon-traktaten opnåede EU's charter om grundlæggende rettigheder samme status som EU's traktater og rykkede dermed op foran de nationale grundlove.

Chartret indeholder langt mere håndfast beskyttelse af den enkelte over for staten, end vi kender det fra den danske grundlov, hvis grundlæggende beskyttelse er blevet skåret til gennem generationers national retspraksis.

Chartret indeholder håndfast beskyttelse på temaer som personoplysninger og ejendomsret, og retspraksis ved EU-Domstolen er skarp. Allerede nu er chartret blevet brugt til at sikre ejendomsrettens ukrænkelighed og f.eks. landmænds krav på beskyttelse af personoplysninger vedrørende EU-støtte.

Det er derfor væsentligt for europæiske virksomheder at kende chartrets rette anvendelsesområde. Oprindeligt antog en række lande med Sverige og Danmark i spidsen, at chartret kun havde et snævert anvendelsesområde. Men EU-Domstolen har i en dom med afsæt i en svensk sag fastslået, at chartret finder anvendelse overalt, hvor EU-retten er anvendelig.

Sagen vedrørte en svensk fisker, Hans Åkerberg Fransson, som var tiltalt for groft skattesvig. Han var anklaget for i sine skatteangivelser for skatteårene 2004 og 2005 at have afgivet urigtige oplysninger og herved at have udsat statskassen for tab af

indtægter i forbindelse med opkrævningen af indkomstskat og moms svarende til et beløb på 319.143 svenske kroner for 2004, herunder 60.000 svenske kroner vedrørende moms.

Hans Åkerberg Fransson var endvidere tiltalt for ikke have foretaget angivelse af arbejdsgiverbidrag for referenceperioderne oktober 2004 og oktober 2005, hvilket havde udsat de sociale organisationer for tab af indtægter på hhv. 35.690 svenske kroner og 35.862 svenske kroner. Ifølge anklageskriftet var lovovertrædelserne at betegne som grove, eftersom de dels vedrørte betydelige beløb, dels var foretaget som led i systematisk kriminalitet og i stort omfang.

Ved afgørelse af den 24. maj 2007 blev Hans Åkerberg Fransson pålagt at tilbagebetale et stort beløb. Samtidig indledtes imidlertid straffesag mod ham ved Haparanda Tingsrätt, en byret i Sverige. Spørgsmålet opstod under sagen for den svenske domstol om, hvorvidt tiltalen mod Hans Åkerberg Fransson skulle afvises med den begrundelse, at han allerede i en anden sag var blevet straffet for de samme handlinger, hvilket er i strid med "ne bis in idem"-princippet, som er fastsat i tilfølgelsesprotokol til EMRK og EU's charter for grundlæggende rettigheder.

Dette grundlæggende princip er, at man har ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange. Den svenske domstol udsatte herefter sagen og forelagde EU-Domstolen en række spørgsmål.

Den svenske regering samt en række andre regeringer, herunder den danske, gjorde under sagen gældende, at domstolen ikke havde kompetence til at afgive en udtalelse i sagen, da chartret ikke fandt anvendelse, da der ikke var tale om at gennemføre EU-retten. Dette afviste EU-Domstolen imidlertid.

Domstolen bemærkede, at de grundlæggende rettigheder, som er sikret ved chartret, skal efterleves, når en national lovgivning falder ind under EU-rettens anvendelsesområde. Den omstændighed, at EU-retten finder anvendelse, indebærer, at de grundlæggende rettigheder finder anvendelse.

Omvendt gælder, at når en retlig situation derimod ikke henhører under EU-rettens anvendelsesområde, har domstolen ikke kompetence til at træffe afgørelse herom, da de af chartrets bestemmelser, der eventuelt er blevet påberåbt, ikke i sig selv kan danne grundlag for denne kompetence.

Domstolen fandt modsat generaladvokaten, at sagen var inden for chartrets anvendelsesområde.

Domstolen argumentere-

de med, at pålæg af skatte-tillæg og den straffeforfølgning, som Hans Åkerberg Fransson enten har været eller var genstand for, delvis var forbundet med hans tilsidesættelse af bl.a. angivelsespligten på momsområdet.

Derudover fulgte det af traktaten, at medlemsstaterne er forpligtede til at bekæmpe ulovlige aktiviteter, som skader EU's finansielle interesser.

Domstolen konkluderede således, at den havde kompetence til at besvare de forelagte spørgsmål og til at give alle de oplysninger med hensyn til fortolkningen, som kræves, for at den forelæggende ret kunne vurdere, om den nationale lovgivning var forenelig med princippet "ne bis in idem", der er fastsat i charteret.

For så vidt angik de forelagte spørgsmål bemærkede EU-Domstolen indledningsvis, at en i chartret fastslået rettighed ikke er til hinder for, at en medlemsstat pålægger en kombination af strafferetlige og skattemæssige sanktioner for den samme manglende overholdelse af angivelsespligten på momsområdet.

Domstolen vurderede, at med henblik på at sikre den fulde opkrævning af momsindtægter og herved beskytte EU's finansielle interesser, kan medlemsstaterne nemlig frit vælge, hvilke sanktio-

Dommen er bl.a. vigtig, fordi den fastslår anvendelsesområdet for EU's grundlæggende rettigheder i forhold til medlemsstaternes handlinger.

ner der skal finde anvendelse. Disse sanktioner kan have form af administrative sanktioner, strafferetlige sanktioner eller en kombination af disse. Rettigheden i chartret er først til hinder for straffeforfølgning mod den samme person for samme handlinger, når skatte-tillægget ville have karakter af en strafferetlig sanktion.

Det var op til den forelæggende ret at vurdere, om der reelt var tale om en overtrædelse af "ne bis in idem"-princippet.

For så vidt angik kravet under svensk ret om, at der må være klart bevis i chartret, førend en dommer kan tilsidesætte en national regel, der er i strid med en grundlæggende rettighed, der er beskyttet i henhold til EMRK eller chartret, henviste EU-Domstolen til sin faste retspraksis, hvorefter en national ret, som inden for rammerne af sin kompetence skal anvende EU-rettens bestemmelser, er forpligtet til at sikre den fulde virkning af disse regler og om nødvendigt af egen drift undlade at anvende modstående bestemmelser i national lovgivning.

Denne artikel om aktuel EU-ret, som bringes i Jyllands-Posten, udarbejdes af advokaterne Hans Sønderby Christensen (H), HjulmandKaptajn samt advokat Patrick Goergen, Etude Goergen, begge specialiserede inden for området.

Domstolen konkluderer derfor, at den nationale ret er forpligtet til ikke at anvende bestemmelser, som er strid med en grundlæggende frihed eller rettigheder sikret ved chartret.

Denne retspraksis må ikke være underlagt en betingelse om, at en uoverensstemmelse mellem bestemmelsen og chartret klart skal fremgå af chartret eller retspraksis.

Dommen er bl.a. vigtig, fordi den fastslår anvendelsesområdet for EU's grundlæggende rettigheder i forhold til medlemsstaternes handlinger: Anvendelsen af EU-retten indebærer anvendelsen af de grundlæggende rettigheder som sikret ved chartret.

Dommen i sagen om Åkerberg Fransson bekræfter, at EU-Domstolen ikke vil fortolke rettigheden i chartret snævert ("gennemfører EU-ret"), men bredt i forhold til alle situationer, hvor EU-retten finder anvendelse.

Den tidligere franske præsident Valéry Giscard d'Estaing var formand for det konvent, der udarbejdede EU's charter for grundlæggende rettigheder.

Foto: Fabian Bimmer/AP

